

אדר התש"ע

בס"ד

פרשיות השבת בספר שמות לפרשת ויקהל

6. רש"י

"כנגד עבודות המשכן" - אותן (מלאכות שבת) המנויות שם בפרק 'כלל גדול' (עג.) היו צריכין למשכן, ופרשת שבת נסמכה לפרשת מלאכת המשכן ללמוד הימנה."

7. רש"י על ציווי ה' למשה ב"כי תשא"

אך את שבתתי תשמרו - אע"פ שתהיו רדופין וזריזין בזריזות המלאכה שבת אל תדחה מפניה כל אכין ורקין מיעוטין. למעט שבת ממלאכת המשכן

8. רמב"ן על ציווי ה' למשה ב"כי תשא"

ועל דרך הפשט הוא כן יאמר תעשו מלאכת אהל מועד אבל שבתותי תשמורו לעולם. ובתורת כהנים (ויקרא יא ל) יכול יהא בנין בית המקדש דוחה שבת, תלמוד לומר "את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו אני ה'".

9. שמות ט"ז

כב ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה שני העמר לאחד ונבאו כל-נשיאי העדה ונגידו למשה. **כג** ויאמר אליהם הוא אשר דבר יהוה שבתון שבת-קדש ליהוה מחר את אשר-תאפו אפו ואת אשר-תבשלו בשלו ואת כל-העדה הניחו לכם למשמרת עד-הבקר. **כד** וניחו אתו עד-הבקר כאשר צוה משה ולא הבאיש נרמה לא-היתה בו. **כה** ויאמר משה אכלהו היום כי-שבת היום ליהוה היום לא תמצאהו בשדה. **כו** ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת **לא יהיה בו**. **כז** ויהי ביום השביעי נצאו מן-העם ללקט ולא מצאו. {ס} **כח** ויאמר יהוה אל-משה עד-אנה מאנתם לשמר מצותי ותורתי. **כט** ראו כי-יהוה נתן לכם השבת על-כן הוא נתן לכם ביום הששי לחם יומים שבו איש תחתיו אל-נצא איש ממקומו ביום השביעי. ל וישבתו העם ביום השביעי.

10. שמות כ' י"א - עשרת הדברות

"על כן ברח ה' את יום השבת ויקדשהו"

11. בראשית רבה פרשה יא, ב

"ברכו המן וקדשו במן"

12. בראשית ב' ג'

"ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו"

1. שמות פרק ל"ה - פרשת ויקהל

א ויקהל משה את-כל-עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר-צוה יהוה לעשות אתם. **ב** ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון ליהוה כל-העשה בו מלאכה יומת. **ג** לא-תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת.

(ד) ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה יהוה לאמר: (ה) קחו מאתכם תרומה ליהוה כל נדיב לבו וביאה את תרומת יהוה זהב וכסף ונחשת:

2. שמות ל"א - פרשת כי תשא

יב ויאמר יהוה אל-משה לאמר. **יג** ואתה דבר אל-בני ישראל לאמר אך את-שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדתיתכם לדעת כי אני יהוה מקדשכם. **יד** ושמרתם את-השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מות יומת כי כל-העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה. **טו** ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קדש ליהוה כל-העשה מלאכה ביום השבת מות יומת. **טז** ושמרו בני-ישראל את-השבת לעשות את-השבת לדרתם ברית עולם. **יז** ביני ובין בני ישראל הוא לעולם כי-ששת ימים עשה יהוה את-השמים ואת-הארץ וביום השביעי שבת וינפש.

3. רש"י שמות לה:ב'

"ששת ימים - הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן, לומר שאינו דוחה את השבת."

4. ראב"ע שמות לה"ב'

"והנה, הטעם שהשם צוני שתעשו מה שאומר לכם. והוא הזהיר אתכם אע"פ שמעשה שמים אתם חייבים לעשות, השמרו לכם שלא תעשו מעשה בשבת."

5. הגמרא בשבת מ"ט ע"ב

"תניא כמאן דאמר כנגד עבודות המשכן. דתניא: אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה הייתה במשכן; הם זרעו - ואתם לא תזרעו, הם קצרו - ואתם לא תקצרו, הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה - ואתם לא תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד..."

13. שמות כ' – עשרת הדברות

ח זכור את-יום השבת לקדשו. ט ששת ימים תעבד ועשית כל-מלאכתך. י ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך לא-תעשה כל-מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך. יא כי ששת-ימים עשה יהוה את-השמים ואת-הארץ את-הים ואת-כל-אשר-בם וינח ביום השביעי על-כן ברכך יהוה את-יום השבת ויקדשהו.

14. מבנה ציווי השבת בעשרת הדברות

- א. זכור את-יום השבת לקדשו.
- ב. ששת ימים תעבד ועשית כל-מלאכתך. ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך.
- ג. לא-תעשה כל-מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך.
- ד. כי ששת-ימים עשה יהוה את-השמים ואת-הארץ את-הים ואת-כל-אשר-בם וינח ביום השביעי.
- א. על-כן ברכך יהוה את-יום השבת ויקדשהו.

15. שמות כ"ג

יב ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות למען ינוח שורך וחמורך וינפש בן-אמתך והגר.

16. שמות כ"ג

(ד) כי תפגע שור איבך או חמורו תעה השב תשיבנו לו :
(ה) כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו: (ו) לא תטה משפט אבינך בריבו: (ז) מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרג כי לא אצדיק קשע: (ח) ושתד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים :
(ט) וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים: (י) ושש שנים תזרע את ארצך ואספת את תבואתה: (יא) והשביעת תשמטנה ונטשתה ואכלו אביני עמך וייתרם תאכל חית השדה כן תעשה לכרמך לזיתך: (יב) ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות למען ינוח שורך וחמורך וינפש בן אמתך והגר :

17. מבנה ציווי השבת בפרשת "כי תשא"

- א. אך את שבתתי תשמרו
- ב. כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיכם
- ג. לדעת כי אני ה' מקדשכם.
- ד. ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם
- ה. מחלליה מות יומת כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה.
- ו. ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קדש לה'
- ה. כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת.
- ד. ושמרו בני ישראל את השבת
- ג. לעשות את השבת לדרתם ברית עולם.
- ב. ביני ובין בני ישראל אות הוא לעלם
- א. כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפשו.

18. הרב יונתן גרוסמן

"לאחר שישראל שומעים על ביתו של ה', על המשכן המלמד את ישראל כי ישנה קדושת מקום אונטולוגית (מטאפיזית), הרי ישראל יכולים לשמוע גם על קדושת הזמן האונטולוגית (מטאפיזית). אם אמנם ישנו מקום מסוים המקודש מתברר, הרי שיכול להיות גם זמן המקודש מחברו. על כן, דווקא כאן, בסמוך לציווי על המשכן, שומעים ישראל את הציווי על קדושת השבת, קדושה שגוררת אפשרות של חילול, דבר שעונשו כרת."

19. מבנה נוסף לציווי השבת בפרשת "כי תשא"

- א. ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו **כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם :**
- ב. ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מות יומת :
ג. כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה :
ב. ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קדש לה' כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת :
א. ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם : **ביני ובין בני ישראל אות הוא לעלם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפשו :**

20. ויקרא יח:כו

"ושמרתם אתם את חקותי ואת משפטי"

21. רמב"ן ל"ה א'-ב'

"כי כיון שנתרצה להם הקב"ה, ונתן לו הלוחות שניות וכרת עמו ברית חדשה שילך השם בקרבם, הנה חזרו לקדמותם ולאהבת כלולותם, ובידוע שתהיה שכינתו בתוכם כענין שצוהו תחלה, כמו שאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (לעיל כה:ח), ולכן צוה אותם משה עתה בכל מה שנצטוו מתחלה.